

VERTROUWELIJK

TER INFORMATIE

Aan
Van

Staatsecretaris SZW

Datum
13 december 2021

Onze referentie

Opgesteld door

Uiterlijk bij
15 december 2021

Bijlage(n)
0

nota

Nota geleerde lessen

N.B. nadrukkelijk op mijn verzoek
Belangrijk om hier echt gezamenlijk
met eigenaars te reflecteren, dit
zorgvuldig te doen, onze rol specifiek
te bekijken en hier ook externe
hulp bij te zoeken. Goed dat
hiervoor nu een proces ligt

Aanleiding

In de NCTV-Kamerbrief van 26 oktober jl. over NTA is aangegeven dat SZW 'zal bezien welke lessen getrokken kunnen worden uit de gehanteerde werkwijze en suggesties doen in samenwerking met maatschappelijke partners.'

In deze nota wordt u:

- geïnformeerd over de reeds ondernomen stappen om geleerde lessen op te halen;
- geïnformeerd over de opgehaalde geleerde lessen;
- meegenomen in het procesvoorstel op welke wijze we suggesties willen doen richting de maatschappelijke partners.

Geadviseerd besluit

Beslispunt 1: Stemt u in met het voorgestelde procesvoorstel (zie onder kernpunten)?

Beslispunt 2: Stemt u in met de concept-brief aan de Tweede Kamer, als onderdeel van het procesvoorstel (zie bijlage)?

Kernpunten

Processtappen ophalen geleerde lessen

Er hebben diverse gesprekken met moslimgemeenschappen, gemeenten en de NCTV plaatsgevonden, waarin o.a. geleerde lessen zijn opgehaald:

- Bijeenkomsten met netwerken van de [redacted]
- Gesprek MJenV met CMO waarbij DG SZI aansloot;
- [redacted] met [redacted]
- [redacted]

Daarnaast heeft [redacted] op regelmatige basis contacten met verschillende netwerken en gemeenten.

Procesvoorstel richting maatschappelijke partners

Overheden

M.b.t. handelingsverlegenheid bij verschillende overheden richting moslimorganisaties om het vertrouwen te herstellen, ziet SZW een belangrijke opgave. Hiertoe zullen vanaf januari 2022 reflectiesessies worden georganiseerd met een aantal bestuurders, experts en moslimorganisaties, om vandaaruit te werken aan een handelingsperspectief dat ingezet kan worden om het gesprek te

VERTROUWELIJK

voeren en te investeren in herstel en duurzame relaties. Ter voorbereiding hiervan wordt reeds met aantal stakeholders voorgesprekken gevoerd.

Gemeenschappen

De islamitische gemeenschappen zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid een van de samenwerkingspartners. Het is van belang dat wordt ingezet op het herstel van vertrouwen en het voortzetten van deze samenwerking. Een stap is om gezamenlijk te reflecteren op de geleerde lessen. Een reeks van rondetafelgesprekken met moslimorganisaties zullen vanaf februari 2022 worden georganiseerd, die moet leiden tot een gemeenschappelijk plan van aanpak om vertrouwen te herwinnen. Hierbij is het belangrijk om de regie op de afspraken zowel bij de moslimgemeenschap als bij de overheid te beleggen. Van belang is om ruimte te laten aan de sentimenten binnen de moslimgemeenschap om vervolgens gezamenlijk te komen tot verbeteracties.

Het streven is dat voor de zomer 2022 een gezamenlijk plan van aanpak ligt tot samenwerkingsafspraken of een convenant.

Datum
13 december 2021

Onze referentie

Uiterlijk bij
15 december 2021

Bijlage(n)
0

Aan
Staatssecretaris SZW

Van

Waarom niet eerder al?
Belangrijk om goed en snel
zorgvuldig gezamenlijk aandacht
aan dit belangrijke gesprek te geven.

Planning vervolgproces

- Voor 16 december: verzenden Kamerbrief (dan vindt het CD Terrorisme en Extremisme plaats met MJenV).
- 17 december: vervolgbijeenkomst [redacted] op 17 december met directeur [redacted] waar over de geleerde lessen wordt gesproken.
- In de week van 20 december: CMO-bijeenkomst met MJenV en DG SZI, waar over de geleerde lessen wordt gesproken. → Ben jeep dat dit in agenda Grappelaar
- In de week van 20 december: [redacted] bijeenkomst met [redacted] waar o.a. over de geleerde lessen wordt gesproken.

lastig is dan 25m
in kleine jur.

N.B. [redacted] onderdeel van de [redacted] heeft geweigerd deel te nemen aan de bijeenkomst met de [redacted] en heeft voorwaarden gesteld aan een ambtelijk (vervolg)overleg: 'Wat ons betreft zijn volledige transparantie over de infiltratiepraktijken - ondersteund door een onafhankelijk onderzoek -, excuses voor de rol van de overheid daarin en garanties dat dit nooit meer zal gebeuren essentiële bestanddelen van zo'n bijeenkomst.'

- Januari 2022: Start reflectiesessies met overheden en moslimorganisaties t.b.v. ontwikkeling handelingsperspectief.
- Half februari 2022: Start reeks van rondetafelgesprekken met moslimorganisaties.
- Voor de zomer 2022: afrondend een gezamenlijk plan van aanpak tot samenwerkingsafspraken of een convenant
- Eerste kwartaal 2022: Jongerenbijeenkomst met MJenV en bewindspersoon SZW.

→ zou hier ook een gezamenlijke conclusie-bijeenkomst bij doen.
(→ waarom alleen jongeren?
Zou er ook nog een algemene om te vragen.)

Geleerde lessen

Overheid (rijksoverheid en lokaal)

- Transparantie
Wees als overheid transparant in de samenwerking. Het is belangrijk om, ook wanneer het spannend wordt en het soms ongemakkelijk kan zijn, juist de verbinding te zoeken en zorgen met elkaar te delen om van daaruit in alle openheid te komen tot handelingsperspectieven
- Opdrachtgeverschap onderzoeken
Ook hebben we geconstateerd dat het opdrachtgeverschap vanuit overheden m.b.t. onderzoeksvragen, onderzoeksmethoden en gegevensverwerking verbetering behoeft.

Gemeenten

- Gemeenten hadden en hebben meer ondersteuning nodig op het gebied van onderwerpen die de Islam of moslims raakten. Ook moet er onder druk nog steeds aandacht zijn voor de relatie. Er moet mét mensen gesproken worden, in plaats van over mensen. Er moet sprake zijn van een partnerschap met maatschappelijke en religieuze organisaties.
- Een zekere handelingsverlegenheid van overheden ten aanzien van onderwerpen die de Islam of moslims raken. Zowel overheden als de moslingemeenschappen vinden het ingewikkeld om met elkaar het goede gesprek te voeren en te investeren in herstel van vertrouwen en een duurzame relatie. Meerdere overheden geven aan verlegen te zitten om handelingsperspectieven om het contact en vertrouwen met de moslingemeenschap en moskeebesturen te herstellen en zoeken daarin ondersteuning en advies.

SZW - Grondslag en interne huishouding.

SZW vond het destijds gewenst om vanuit een sociaal-maatschappelijk perspectief naar de in die periode nieuwe maatschappelijke fenomenen te kijken, zoals het salafisme, problematisch gedrag ongewenste buitenlandse financiering. SZW heeft hiervoor in beperkte mate onderzoeken laten uitvoeren door NTA en informatie verzameld, om tot een genuanceerd beeld te komen van de problematiek. SZW had en heeft echter geen grondslag om persoonsgegevens te verwerken, zoals ook eerder met de TK is gedeeld in januari 2021. In 2019 is de samenwerking met NTA op dit gebied stopgezet en sinds september 2020 heeft ook de Taskforce Problematisch Gedrag en Ongewenste Buitenlandse Financiering zijn werkwijze daarop aangepast.

NCTV

De NCTV geeft aan de aanbestedingsregels en AVG/privacyregels en methoden die moeten passen bij de wettelijke taak en grondslagen van opdrachtgever en opdrachtnemer beter te willen hanteren. En daarbij gemeenten duidelijker te willen wijzen op die regels, risico's en verantwoordelijkheden. Aangezien de NCTV niet zelf NTA hebben ingehuurd voor dergelijke analyses geeft de NCTV aan dat gemeenten vooral lessen moeten trekken vanuit hun eigen verantwoordelijkheid.

Datum

13 december 2021

Onze referentie**Uiterlijk bij**

15 december 2021

Bijlage(n)

0

Aan

Staatsecretaris SZW

Van

Besproken met

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Aan
Van

Minister van SZW

TER BESLISSING

Datum

13 januari 2021

Onze referentie

Opgesteld door

Uiterlijk bij

Bijlage(n)

7

nota

Nota traject en vervolg NTA

18/2 BEG

Aanleiding

De NRC stelt in een recentelijk artikel (15 oktober jl.) dat "gemeenten het bedrijf NTA al jaren undercover onderzoek laat doen in moskeeën." (zie bijlage 1).

In deze nota wordt u:

- geïnformeerd over de relevantie van dit artikel voor SZW (deel 1 onder kernpunten);
- geïnformeerd over de reeds ondernomen stappen (deel 2 onder kernpunten);
- geïnformeerd over het vervolgproces (deel 3 onder kernpunten);
- een aantal beslispunten voorgelegd (onder geadviseerd besluit).

Geadviseerd besluit

Beslispunt 1: U wordt geadviseerd kennis te nemen van het onderwerp 'NTA', zoals op hoofdlijnen geschetst onder 'kernpunten'. Stemt u in met een overleg zodat een nadere toelichting kan worden gegeven, ook op de gevoelige punten?

Beslispunt 2a: MJenV en Stas SZW (Rutte 3) hebben de moslimkoepelorganisatie Contactorgaan Moslims en Overheid (CMO) toegezegd een bijeenkomst met beide bewindslieden te beleggen met CMO, en één voor jongeren met een moslimachtergrond. Beide bijeenkomsten moeten nog plaatsvinden.
U wordt geadviseerd aan te sluiten bij de CMO-bijeenkomst, georganiseerd door MJenV. Stemt u hiermee in?

Beslispunt 2b: De huidige MJenV heeft aangegeven niet aan te sluiten bij de jongerenbijeenkomst, en deze toezegging over te willen dragen aan u.

U wordt geadviseerd deze toezegging van MJenV niet over te nemen. Stemt u hiermee in? Mogelijke opties:

- u voert het gesprek met de jongeren, waarbij MJenV hoogambtelijk wordt vervangen (bijv. door de NCTV);
- de jongeren worden betrokken bij het 'reflectietraject' (zie verder onder kernpunten).

Beslispunt 3: U wordt geadviseerd een zichtbare rol te vervullen bij het vervolgproces, bijvoorbeeld door deelname aan één van de reflectiesessies of het presenteren van het (nog op te stellen) gezamenlijke plan van aanpak. Stemt u hiermee in?

Kernpunten

Bespreken
aan tafel
iav DG, JH, BE

NEE

Deel 1: de NTA-onderzoeken en de relevantie voor SZW (inhoud)

De NTA-onderzoeken

- Nuance door Training en Advies (NTA) is een onderzoeksbureau werkzaam in het sociaal-veiligheidsdomein.
- NTA heeft in opdracht van gemeenten, gefinancierd vanuit de NCTV-versterkingsgelden, onderzoek verricht bij verschillende moskeeën. Deze middelen worden jaarlijks beschikbaar gesteld voor gemeenten ten behoeve van de lokale aanpak radicalisering, terrorisme en extremisme.
- Het NRC bericht over 'undercover-onderzoeken', NTA weerlegt het undercover-aspect en heeft op 24 januari jl. een klacht ingediend bij de NRC.
- De aanvragen van gemeenten worden jaarlijks beoordeeld door de NCTV. SZW beoordeelt op onderdelen mee – overigens niet op het onderdeel waar de krachtenveldanalyses uitgevoerd door NTA onder vallen. (Zie ook JenV-Kamerbrief bijlage 2).

Relevantie voor SZW

- De directie [ ] heeft in het verleden ook op beperkte schaal opdrachten verstrekt aan NTA in de periode 2018 - 2020, vanuit het onderwerp 'Salafisme'.
- [ ] heeft op basis van een interne inventarisatie geen documentatie kunnen vinden op basis waarvan met zekerheid gesteld kan worden dat de onderzoeks-objecten (al dan niet) vooraf of achteraf zijn geïnformeerd en of er hoor-wederhoor is toegepast.
- NTA heeft richting directeur [ ] verklaard dat respondenten in de onderzoeken wel zijn geïnformeerd over het feit dat hun informatie in een onderzoek voor het ministerie van SZW gebruikt zou worden.
- SZW heeft (de uit de NTA-onderzoeken verkregen) persoonsgegevens verwerkt zonder rechtmatige verwerkingsgrondslag. Dit had niet mogen gebeuren en de gegevens worden verwijderd.

De politieke context toentertijd

- Vanaf 2015 was internationaal het Jihadisme in grote opkomst. Ook het jihadi-salafisme werd in die periode gelinkt aan radicalisering en het vertrekken van jongeren richting IS-gebieden. Een zorgwekkende ontwikkeling voor de samenleving, waaruit een behoefte tot versnelde kennisontwikkeling en duiding voortkwam bij de overheid.
- Vanuit de Tweede Kamer kwamen moties om problematisch gedrag en ongewenste buitenlandse financiering te voorkomen en te verbieden, waarbij [ ] deze politieke opdracht heeft vertaald door deze fenomenen onder andere te duiden.
- Dit betrof nieuwe complexe fenomenen die op de scheidslijn liggen van het sociaal-domein waar SZW actief is en het veiligheidsdomein waar andere partners verantwoordelijk voor zijn.
- Vanuit deze context heeft SZW onderzoeken uitgevoerd naar personen en organisaties en informatie in kaart gebracht om:
  - een eigen informatiepositie op te bouwen;
  - verschillende, soms ook sterk uiteenlopende beelden (veiligheid- en sociaal domein), beter in perspectief te kunnen plaatsen;
  - op basis daarvan een genuanceerd beeld te kunnen schetsen van diverse maatschappelijke ontwikkelingen in die periode, onder andere binnen de moslimgemeenschap.
- Dit was nodig, onder andere om gemeenten goed te kunnen ondersteunen bij de aanpak van problematisch gedrag; een taak die vanaf 2016 is belegd bij het ministerie van SZW.

Effect op de moslimgemeenschap

Datum

13 januari 2021

Onze referentie

Uiterlijk bij

21 januari 2022

Bijlage(n)

7

Aan

Minister van SZW

Van

] ai!

Bewijs?
ai

] ? ge? houd

De NRC-berichtgeving heeft veel losgemaakt binnen de moslimgemeenschap en wordt ervaren als een nieuwe klap na de kindertoeslagenaffaire. Men spreekt wantrouwen uit richting de overheid (zie ook bijlage 3 [redacted]).

Deel 2: de ondernomen stappen (proces)

Interne inventarisatie en besluit vernietigen gegevens.

Naar aanleiding van de berichtgeving is intern in beeld gebracht op welke wijze SZW betrokkenheid heeft gehad bij NTA; hiertoe is een feitenrelaas opgesteld.

Overleggen met moslimorganisaties

In de JenV-Kamerbrief van 26 oktober jl. is vermeld dat "SZW zal bezien welke lessen getrokken kunnen worden uit de werkwijze en in samenwerking met maatschappelijke partners suggesties zal doen". SZW heeft diverse gesprekken met moslimgemeenschappen¹, NCTV en gemeenten gevoerd op ambtelijk niveau, waarin geleerde lessen zijn opgehaald (zie bijlage 4).

MJenV heeft een overleg gevoerd met het CMO. Stas SZW heeft toegezegd aan te zullen sluiten bij een vervolgoverleg (en bij een jongerenbijeenkomst). Voor dit vervolgoverleg zijn ook IOT en SMN uitgenodigd naar aanleiding van hun gezamenlijke brief gericht aan Stas SWZ (zie bijlage 5). Beide bijeenkomsten moeten nog georganiseerd worden.

Kamer geïnformeerd

Op 16 december jl. is de Tweede Kamer geïnformeerd over de (geringe) inzet van NTA door SZW (zie bijlage 6). Deze Kamerbrief is door de TK geagendeerd voor het eerstvolgende Commissiedebat Integratie en Inburgering (d.d. 31 maart 2022).

Besluit vernietigen gegevens

Op hoog-ambtelijk niveau is besloten dat alle op onrechtmatige wijze verkregen persoonsgegevens m.b.t. de [redacted] documenten, volgens de daarvoor geldende procedures vernietigd (zullen) worden. Dit proces loopt (zie bijlage 7 het juridisch kader). Met betrekking tot de overige documenten moet nog besluitvorming plaatsvinden over de wijze van verwijdering.

maar nog mis' zijn?

Reflectietraject herstel vertrouwen overheid - moslimgemeenschap

De moslimgemeenschappen zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid één van de vaste samenwerkingspartners. Het is van belang dat wordt ingezet op het herstel van vertrouwen en het voortzetten van deze samenwerking. Daarnaast geven verschillende gemeenten aan 'handelingsverlegenheid' te ervaren richting moslimorganisaties. Een reflectietraject om het vertrouwen te herstellen met de moslimgemeenschappen is ondertussen uitgewerkt, met als doel om toe te werken naar een gezamenlijk plan van aanpak (moslimgemeenschap en overheid) dat ingezet kan worden om het gesprek te voeren en te investeren in herstel en een duurzame relatie, en deze gereed te hebben voor de zomer van 2022.

?

Deel 3: Vervolg

Jan 2022:	Vorbereiding reflectiesessies met moslimorganisaties, experts, bestuurders, en ervaringsdeskundigen.
Jan 2022:	Start proces verwijdering persoonsgegevens.
Feb/Maart 2022:	Start reeks reflectiesessies met moslimorganisaties.
Eerste kwartaal 2022:	CMO-bijeenkomst met MJenV en MSZW.
Voor de zomer 2022:	Gezamenlijk plan van aanpak gereed (met bijeenkomst).

¹ [redacted] heeft in eerste instantie geweigerd deel te nemen aan een ambtelijk overleg en heeft daar voorwaarden aan gesteld: "Wat ons betreft zijn volledige transparantie over de infiltratiepraktijken - ondersteund door een onafhankelijk onderzoek -, excuses voor de rol van de overheid daarin en garanties dat dit nooit meer zal gebeuren essentiële bestanddelen van zo'n bijeenkomst."

Datum
13 januari 2021

Onze referentie
[redacted]

Uiterlijk bij
21 januari 2022

Bijlage(n)
7

Aan
Minister van SZW

Van
[redacted]

18/10 024

TER VOORBEREIDING

Aan Minister van SZW

Datum
11 oktober 2022

nota

Nota Minister ter voorbereiding reflectiesessie jongeren
19 oktober

Onze referentie

Aanleiding

- Op 19 oktober 2022 vindt de reflectiesessie met islamitische jongeren plaats. U sluit aan van 18.00 – 19.00 uur. Met deze nota wordt u voorbereid op de sentimenten die wij tot nu toe hebben meegekregen, uw bijdrage tijdens dit uur en op de vragen die u kunt verwachten.
- Tijdstip: 17.00 - 21.00 uur
Locatie: SZW
- Er is een buffet geregeld welke geserveerd wordt, na uw aanwezigheid, om 19.00 uur.

Bijlage(n)
5

Kernpunten:

Aanleiding en doel reflectiesessies

- In de Kamerbrief van 16 december 2021 "stand van zaken overleg gemeenschappen" heeft uw voorganger aangekondigd een traject te starten op het trekken van lessen ten aanzien van de samenwerking en het vertrouwen tussen overheid en moslimgemeenschappen. Dit traject is, in samenwerking met een extern communicatiebureau en met inbreng van moslimorganisaties, uitgewerkt. Inmiddels hebben reeds zes sessies plaatsgevonden. Dit is de laatste reflectiesessie.
- De directe aanleiding voor dit traject is het op 15 oktober 2021 gepubliceerde NRC-artikel 'Undercover naar de moskee: geheim onderzoek naar islamitische organisaties'. De gebeurtenissen die geschetst worden in dit artikel zijn volgens veel moslimgemeenschappen de druppel geweest in een lange reeks van voorbeelden van wantrouwen jegens hen door de overheid.
- De uitkomsten van het traject met reflectiesessies leiden tot een handelingsperspectief voor de samenwerking overheid en moslimgemeenschappen. Het is belangrijk om stappen te zetten in het herstel van vertrouwen, omdat we de gemeenschappen nodig hebben om te spreken over maatschappelijke vraagstukken en deze gezamenlijk aan te pakken.
- In de interdepartementale verantwoordelijkheidsverdeling met betrekking tot racisme en discriminatie, bent u, als minister van SZW, naast de aanpak van discriminatie op de arbeidsmarkt ook verantwoordelijk voor de preventieve aanpak van discriminatie naar herkomst en religie, waaronder moslimdiscriminatie. In bijlage 5 treft u hier meer informatie over aan.

Doel sessie met jongeren

- Jongeren zijn de nieuwe generatie, zij zijn mondig en betrokken in de samenleving. Mede hierom hebben we een aparte sessie met jongeren ingericht. Daarnaast is het voor hen een bijzondere gelegenheid om met u in gesprek te gaan. Verdere informatie vindt u hieronder onder toelichting.
- Uit de eerdere sessies kwam naar voren dat een deel van de jongere generatie moslims niet meer wil samenwerken met de overheid.

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

Aanwezigen

- Er zullen meerdere actief maatschappelijk betrokken jongeren in de leeftijd van 18 tot 30 jaar oud aansluiten bij deze reflectiesessie. Sommigen zijn aangesloten bij islamitische studentenverenigingen en sommigen zijn vanwege persoonlijke affiniteit met het onderwerp uitgenodigd.
- De NCTV en BZK zijn de gehele avond ambtelijk vertegenwoordigd.
- U wordt ambtelijk ondersteund door zowel [redacted] als [redacted] (afdelingshoofd [redacted] en [redacted] (coördinator [redacted] zullen in ieder geval aanwezig zijn om u te ondersteunen.
- In bijlage 1 vindt u een overzicht van de genodigden en ambtelijke aanwezigen.

Uw rol

- De gespreksleider is [redacted]. We zullen hem bij aanvang van het programma aan u introduceren. Hij opent de sessie met een korte toelichting op de avond (5 min) en geeft u hierna het woord.
- U verzorgt de aftrap door middel van een kort openingswoord (max 10 min), aan het begin van de avond. In de bijlage 2 vindt u het volledige programma van de sessie.
- Hierna zal er ongeveer 45 minuten beschikbaar zijn om met de jongeren in gesprek te gaan. Dit zal in de vorm van korte interviews met de jongeren gebeuren. De dagvoorzitter zal de jongeren langs gaan met een microfoon om hen te vragen waarom ze aanwezig zijn, wat hen bezighoudt, wat de artikelen over de NTA met hen gedaan hebben en hoe ze naar hun positie in de samenleving kijken.
- U kunt deze gevoelens en zorgen aanhoren en hierop reageren.
- Het is uit de eerdere sessies gebleken dat het vooral belangrijk is om niet het overheidsbeleid te verdedigen, technisch te willen uitleggen of in de verdediging te gaan. Het is van belang erkenning te geven aan de ervaringen en gevoelens.

Spreektekst

- Uw spreektekst is afgestemd met woordvoering en treft u aan in bijlage 3.
- De hoofdboodschap van uw spreektekst is dat het belangrijker is dan ooit dat we met elkaar in gesprek zijn, omdat overheid en burgers elkaar steeds minder lijken te vertrouwen.
- In de spreektekst geeft u toe dat dit tussen de moslimgemeenschappen en de overheid in het verleden niet goed is gegaan en dat de overheid aan zet is om de eerste stap te zetten in het herstel van vertrouwen.
- Ten slotte geeft u in de spreektekst aan dat we de moslimgemeenschappen hard nodig hebben in het ontwikkelen en toetsen van ons beleid.

Q&A's

- In de gespreksronde worden jongeren in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen. In bijlage 4 treft u ter voorbereiding een aantal QA's aan.
- In eerdere sessies is gebleken dat veel genodigden ons als 'gehele overheid' zien en zich dus niet beperken tot vragen over SZW-beleid. Zo zijn vragen over de toelagenaffaire, de asielcrisis en het onderwijs aan bod gekomen. Men is vooral kritisch over de gevoelde dubbele maat, discriminatie door de overheid en de stigmatiserende uitwerking van overheidsbeleid op moslims.
- We hebben met de gespreksleider afgesproken dat sterk inhoudelijke of technische vragen zoveel mogelijk verwezen worden naar het tweede deel van de avond. Zo is er voor de jongeren meer tijd om met u in gesprek te gaan over hun ervaringen als moslimjongere in de Nederlandse samenleving.

Datum

11 oktober 2022

Onze referentie

Toelichting

Algemeen

- Tijdens dit traject van de reflectiesessies vinden meerdere dialoogsessies plaats met verschillende islamitische organisaties, burgers, gemeenten en Rijkspartners. In juli 2022 is dit traject van start gegaan onder begeleiding van een extern, onafhankelijk communicatiebureau ('Perron14' uit Rotterdam).
- In totaal worden er acht reflectiesessies georganiseerd met verschillende doelgroepen. Er hebben reeds zes sessies plaatsgevonden, te weten: 'een proef-sessie', een sessie met experts op dit onderwerp, een sessie met gemeenten die de NTA hebben ingezet, een sessie met de leden van de Klankbordgroep Gemeenschappen (o.a. moskeekoepels), een sessie met actief betrokken maatschappelijke organisaties en een sessie met actief maatschappelijk betrokken burgers. De NCDR sluit aan bij de sessie van 18 oktober (met moskeeën en imams). De sessie met jongeren waar u bij aansluit is de laatste sessie.
- Na afloop van alle sessies vindt een bijeenkomst plaats waarin de opbrengsten worden uitgediept. Op basis van de uitkomsten wordt er gewerkt aan een handelingsperspectief voor het Rijk, gemeenten en gemeenschappen. Dit handelingsperspectief wordt vervolgens in een pilotproject getoetst om te bezien of het in de praktijk ook tot (gewenste) resultaten leidt.
- De uitkomsten worden tevens in een Kamerbrief naar de Tweede Kamer verzonden.

Sessies en sfeer tot nu toe

- De gesprekken die we reeds gevoerd hebben waren niet makkelijk, emotioneel en heftig. Het is goed dat u dit weet zodat u zich hierop kan voorbereiden.
- In deze sessies komt tot nu toe het sentiment naar boven dat het vertrouwen van moslims in de overheid een grote deuk heeft opgelopen. Men heeft het gevoel als tweederangsburger beschouwd te worden, altijd onder een vergrootglas te liggen en geen eerlijke kans te krijgen. Affaires zoals bij de belastingdienst (waarbij donaties aan moskeeën verdacht werden gemaakt), de POCOB (waarbij alleen focus op islamitische organisaties was) en de NRC-artikelen over de inzet van NTA hebben ervoor gezorgd dat er een grote kloof is ontstaan. Artikel 1 van de Grondwet is meerdere malen genoemd als leidend in de relatie, maar er wordt aan getwijfeld of de overheid zich hieraan houdt.

!
 niet in
 gesprek
 kan

- Het is ook goed om te weten dat in het voortraject mensen en organisaties hebben aangegeven niet meer in gesprek te willen met de overheid over (het herstel van) vertrouwen. Grote moskeekoepelorganisaties zoals [redacted] en [redacted] zijn niet op onze uitnodigingen ingegaan. Men verwacht eerst excuses, volledige transparantie en garanties dat dit soort dingen meer zal gebeuren.
- Het is in de eerdere sessies duidelijk geworden dat men vindt dat de overheid aan zet is om dit vertrouwen te herstellen. Het is aan ons om de noodzakelijke stappen te zetten om met oplossingen te komen voor de zaken die wij zelf veroorzaakt hebben. Men vindt dat de overheid hierin het initiatief moet nemen en niet opnieuw de moslimgemeenschappen moet aankijken voor oplossingen.

Datum
11 oktober 2022

Onze referentie
[redacted]

8/11 2022
cc PO SG

TER BESLISSING

Aan Minister van SZW

Datum
12 oktober 2022

nota

Nota Minister inzake afhandeling persoonsgegevens

Onze referentie

Aanleiding

- SZW heeft in de periode 2016 - 2019 persoonsgegevens verwerkt zonder rechtmatige verwerkingsgrondslag (zie verder factsheet - bijlage 2).
- Op 20 april jl. is het ambtelijke voorstel tot afhandeling van deze persoonsgegevens met u besproken. U kon zich vinden in de voorgestelde richting en heeft besloten tot het inwinnen van een extern advies.
- Dit externe advies van de Landsadvocaat (LA) heeft SZW op 7 september jl. ontvangen (zie bijlage 1).
- In deze nota wordt u (1) geïnformeerd over dit advies, (2) geïnformeerd over de voortgang van dit dossier en wordt (3) een aangepaste procedure aan u voorgelegd.

Bijlage(n)
3

Geadviseerd besluit

Beslispunt 1: U wordt geadviseerd in te stemmen met de aangepaste procedure, naar aanleiding van het advies van de LA (zie verder kernpunten 1 en 2). Tevens wordt u geïnformeerd over een tweetal klachten van de Nationale Ombudsman (kernpunt 4).

Beslispunt 2: U wordt geadviseerd om, daar waar mensen geïnformeerd moeten worden, tevens over te gaan tot het bieden van de mogelijkheid tot inzage (zie verder kernpunt 2).

Beslispunt 3: U wordt geadviseerd de Kamer expliciet te informeren over de afhandeling van de onrechtmatig verkregen persoonsgegevens bij SZW, waaronder het informeren van betrokken personen (zie kernpunt 3).

Beslispunt 4: Stemt u in met een gesprek over de inhoud van deze nota gecombineerd met een gesprek over de voortgang van de reflectiesessies met moslimgemeenschappen?

cc PO SG

Kernpunten

Kernpunt 1: Hoofdpunten advies Landsadvocaat

Oorspronkelijk voorstel

- Eerder bent u meegenomen in het voorstel aangaande de afhandeling van persoonsgegevens, in bezit van [redacted] ontvangen.

is ook AVG handelig

- In afstemming met [redacted] en de Veiligheids – en Privacyliaison is op basis van de AVG en Archiefwet in de verdere uitwerking bekeken hoe om te gaan met deze documenten (rapporten, mails, etc.). Hieruit kwam de volgende werkwijze: 1) documenten die de verwerking van persoonsgegevens tot doel hadden, dienen conform wetgeving verwijderd te worden 2) documenten met een bredere strekking, die niet de verwerking van persoonsgegevens als doel hadden, maar deze wel bevatten, worden geanonimiseerd en vervolgens gearchiveerd, aangezien er mogelijk sprake is van archiefwaardige informatie. Deze gegevens worden na afloop van de uit de Archiefwet volgende bewaartermijn verwijderd.
- Het voorstel was daarnaast om betrokkenen die voorkomen in de documenten die persoonsgegevens bevatten niet persoonlijk te informeren. De (juridische) afweging hiervoor was dat, om personen te kunnen achterhalen, men opnieuw deze documenten moet openen en lezen en mogelijk (contact)gegevens van personen moet opzoeken wat op zichzelf weer een schending van de AVG vormt.
- Op 20 april jl. is dit met u besproken en is er afgesproken extern advies in te winnen om deze werkwijze voor te leggen. De LA is vervolgens dit juridische vraagstuk voorgelegd.

Datum
12 oktober 2022

Onze referentie
[redacted]

Advies Landsadvocaat op oorspronkelijk voorstel

- De LA geeft in haar advies aan dat de voorgestelde werkwijze gericht op de afhandeling van de persoonsgegevens verdedigbaar is. Echter, als het gaat om het niet gericht informeren van betrokkenen geeft de LA aan 'dat persoonlijk informeren met een extra verwerking van persoonsgegevens gepaard gaat, [maar dat dit] niet maakt dat om die reden niet persoonlijk geïnformeerd zou mogen of moeten worden. Persoonlijk informeren is in dit geval naar ons [LA] oordeel op grond van de artikelen 13 en 14 AVG in principe verplicht.'
- Daarbij geeft de LA aan dat het "denkbaar is dat in concrete gevallen niet persoonlijk hoeft te worden geïnformeerd, bijvoorbeeld omdat – als het ministerie van SZW de persoonsgegevens niet bij de betrokkene heeft verkregen – het verstrekken van informatie onmogelijk blijkt of onevenredig veel inspanning zou vergen (art. 14 lid 5 aanhef en onder b AVG). Een dergelijk geval kan aan de orde zijn als er geen betrouwbare contactgegevens voorhanden zijn en het (zonder onevenredige inspanning) ook niet mogelijk is deze te achterhalen."
- De LA adviseert daarmee om personen wel persoonlijk te informeren, mits zekerheid bestaat over de contactgegevens van de te informeren personen, ook al betekent dit dat documenten opnieuw geopend en gelezen moeten worden.
- Ten overvloede geeft de LA mee bij het eventuele informeren alsnog de informatie te betrekken die initieel had moeten worden verstrekt, zoals de doeleinden van de gegevensverwerking.

en ook gebruikelijk?

lees

AP?

Kernpunt 2: aangepaste procedure

- Op basis van het advies van de LA is er een nieuwe procedure opgesteld aangaande de afhandeling van de persoonsgegevens.
- Er is een werkgroep samengesteld waarvan de VP-liaison onderdeel uitmaakt.
- Deze werkgroep zal, in een afgeschermd omgeving, de documenten openen, de persoonsgegevens die in de documenten voorkomen bijhouden en daarna deze personen trachten te informeren, zoals de LA adviseert.

↓
met hoe/waar
Waarom?

ge?

- Daarnaast adviseren wij u deze personen daarna ook uit te nodigen voor inzage in de documenten waarin zij voorkomen. Wij dragen daarmee uit transparant en open te zijn, een behoefte die ook naar voren komt in de reflectiesessies, zie hieronder. Het informeren van personen kan ook voor onrust zorgen. We zien dit echter als een noodzakelijke stap om het geschade vertrouwen weer te kunnen opbouwen (zie verder onder kernpunt 3).
- Een gedetailleerde omschrijving over de gehele procedure treft u aan in bijlage 3.

Datum
12 oktober 2022

Onze referentie

Kernpunt 3: informeren Tweede Kamer en reflectiesessies

Aan de Tweede Kamer is op 21 december 2021 medegedeeld dat de "op deze achterhaalde wijze verkregen gegevens volgens de daarvoor geldende procedures worden vernietigd"¹.

- In deze brief is ook aangekondigd dat u, namens het Kabinet, zal starten met een traject gericht op het herstellen van vertrouwen tussen de overheid en de moslimgemeenschappen. Op 19 oktober bent u in dit kader ook aangesloten bij een van deze 'reflectiesessies'.
- Na afloop van dit traject zal de Tweede Kamer middels een brief geïnformeerd worden over de uitkomsten van dit reflectiesessie traject.
- Een belangrijke uitkomst die in meerdere reflectiesessies terugkomt, is dat er wordt gevraagd om volledige transparantie over de rol van SZW specifiek en de overheid in het geheel, een onafhankelijk onderzoek en een vorm van excuses.
- Voorstel is om de onrechtmatig verkregen persoonsgegevens bij SZW en de werkwijze van de afhandeling van deze gegevens in de Kamerbrief over de reflectiesessies mee te nemen. Deze brief gaat voor het einde van dit jaar naar de Kamer.
- U kan in deze brief aangeven dat het herstellen van vertrouwen begint met openheid en transparantie over zaken die zijn misgegaan. Twee kernelementen waaraan u heeft getracht te voldoen door betrokkenen te informeren, de mogelijkheid tot inzage te geven en daarna de documenten conform wetgeving te vernietigen.

*andere departementen?
gemeentes?*

*besyt
is dit aan TK
beloofd?
Mijn term is
half december...*

Kernpunt 4: Nationale Ombudsman

- De Nationale Ombudsman² heeft SZW op 15 maart 2022 geïnformeerd over een tweetal klachten vanuit [redacted] over de onderzoeken in moskeeën door NTA.³ Verzoek aan SZW is de stukken die te maken hebben met deze kwestie niet te vernietigen, zodat deze stukken beschikbaar zijn op het moment dat de Nationale Ombudsman of een overheidsinstantie met de behandeling van de klachten hierover aan de slag gaat.
- Een onderzoek door de Nationale Ombudsman vormt strikt juridisch gezien geen reden om vernietiging aan te houden, maar wij achten het niet wenselijk geen gehoor te geven aan dit verzoek. SZW zal de Nationale Ombudsman op korte termijn moeten berichten over hoe zij wil omgaan met het verzoek.
- Voorstel is om de NTA-gegevens vooral nog niet te verwijderen. De Nationale Ombudsman wordt uitgenodigd voor een gesprek om onze procedure en overwegingen te bespreken.

begrijpelijk

✓

¹Kamerstukken II 2021-2022, 35 925 XV, nr. 86.

² Zie bijlage 4. Verzoek Ombudsman-Interventie; dossiernr. 202205168

³ Zie bijlage 2.3 Mail [redacted] aan directie [redacted] en bijlage 4. Verzoek Ombudsman-Interventie; dossiernr. 202205168

*Bevrijd hoe
beter mee
om te
gaan*

VERTROUWELIJK

TER VOORBEREIDING

Aan

Minister van SZW

gh WB4

Datum
12 december 2022

nota

Nota ter voorbereiding Minister 10 januari 2023
vertrouwen moslimjongeren

Onze referentie

Aanleiding

- Op dinsdag 10 januari 2023 vindt de vervolgsessie met islamitische jongeren plaats naar aanleiding van de eerdere reflectiesessie op 19 oktober 2022. U heeft toen met hen afgesproken om in een vervolgsessie een concretiseringslag te maken.
- Deze vervolgsessie heeft directie [redacted] samen met de jongeren voorbereid in drie werksessies. De uitkomsten van deze werksessies zullen in deze bijeenkomst met u besproken worden.
- U sluit aan van 17.00 – 18.00 uur met mogelijke uitloop tot 18.30 uur. De sessie vindt plaats op SZW [redacted]
- Deze nota is ter voorbereiding van het overleg. U treft in de nota aan: een beschrijving van het programma, een routekaart om te komen tot herstel van vertrouwen tussen overheid en moslimgemeenschappen en een aanzet voor uw bijdrage tijdens dit uur.

Bijlage(n)
0

Geadviseerd besluit

- Gaat u akkoord met het voorstel voor uw inbreng en de beantwoording van de mogelijke vragen? (zie verder onder kernpunten en toelichting).
- Gaat u akkoord met het aankondigen dat SZW onrechtmatig verkregen persoonsgegevens gaat verwijderen? (zie verder onder spreektekst).

Kernpunten

- In aanloop naar de sessie is met de jongeren gesproken over hun verwachtingen van de sessie en de verwachtingen die ze hebben van u.
- Zij hebben uitgesproken vooral behoefte te hebben aan uw steun op de aanpak van moslimdiscriminatie als ook aan een duurzaam vervolg in de vorm van structurele, interdepartementale, gesprekken over beleid en wetgeving die hen raakt. Daarnaast spreken zij de wens uit om naast de traditionele vertegenwoordigers van de islamitische gemeenschappen als vertegenwoordigers van de jonge generatie structureel betrokken te worden. Dit laatste komt ook uit de eerdere reflectiesessies naar voren. Het is van belang om het bredere geluid (niet alleen die van de 1^e generatie) van de moslimgemeenschappen te betrekken.
- De jongeren hebben toegewerkt naar een routekaart waarin thema's en voorstellen zijn opgenomen die samenhangen met 'herstel en versterking van vertrouwen tussen overheid en moslimgemeenschappen' en die ze aan u

! eens

zullen presenteren. U kunt de voorstellen aanhoren, verdiepende vragen stellen en daar in algemene zin op reageren.

Datum
12 december 2022

- Een deel van deze thema's is niet bij u belegd, zoals inclusief onderwijs (o.a. gebedsruimten), halal hypotheek, eeuwige grafrust en informele scholing. De jongeren zijn zich ervan bewust dat deze punten niet tot uw portefeuille behoren. Ze hopen dat u bereid bent om hen te steunen en ook bij uw collega's / andere departementen aan tafel te krijgen.
- Ambtelijk geven we u in overweging om hier positief op te reageren. Dat wil zeggen dat u aangeeft zich in te zullen spannen om uw collega's (of hun medewerkers) te bewegen om deze groep structureel te betrekken bij beleidsvorming of wetgeving die de moslimgemeenschappen raakt.

Onze referentie

TOELICHTING

1. Voorbereidende werksessies

- In de voorbereiding van deze reflectiesessie hebben de jongeren meerdere thema's geagendeerd, zoals structurele discriminatie van moslims, arbeidsmarktdiscriminatie, ongelijke kansen en, zoals de jongeren het verwoordden, de 'veiligheidsbenadering' van de overheid richting moslims en de islam.
- Deze inbreng hebben ze verwerkt in een routekaart getiteld: "*Samen Bouwen aan Vertrouwen, een routekaart voor de minister van Sociale Zaken & Werkgelegenheid naar vertrouwen tussen de overheid en jonge moslims*" (bijlage 1) die ze aan u zullen aanbieden en presenteren (ca. 15 min).
- De strekking van de inbreng van de jongeren is als volgt:

Probleemstelling:

- a) De jongeren ervaren een patroon van structurele moslimdiscriminatie die voortvloeit uit een brede institutionele vooringenomenheid van de overheid ten aanzien van moslims, van ministeries tot de politie, van onderwijsinstellingen tot gemeenten.
- b) Zij geven aan dat de islamitische gemeenschappen niet actief en op tijd betrokken worden, wanneer er zich ontwikkelingen voordoen die evident de islamitische gemeenschap (het hardst) zullen raken.
- c) Zij geven aan dat er onvoldoende oog voor de inclusie van Nederlandse moslims is, waar die er wel is voor andere groepen.

Voorstellen:

- a) In de routekaart staat een aantal uitdagingen en aanbevelingen waarover de jongeren de komende tijd het gesprek met de overheid aan willen gaan (werkagenda). Een aantal van deze punten ligt op uw terrein.
  - *Moslimdiscriminatie algemeen: u kunt hier aangeven dat u verantwoordelijk minister bent op moslimdiscriminatie. Daarnaast kunt u aangeven dat de aanpak van moslimdiscriminatie stevig is verankerd en versterkingen zijn aangekondigd in het Nationaal Programma tegen Discriminatie en Racisme (september 2022).*
  - *Deze versterkingen betreffen een combinatie van generieke maatregelen, zoals de komst van een algoritme-toezichthouder, versterking van het lokale antidiscriminatiebeleid en het stimuleren van de meldingsbereidheid; en specifieke maatregelen, zoals verbetering van registratie van moslimdiscriminatie en het vergroten*

van intersectioneel handelingsperspectief (discriminatie op basis van meerdere gronden, zoals bij vrouwen met een hoofddoek).

- Daarnaast wordt er vanuit SZW specifiek ingezet op de preventieve aanpak van moslimdiscriminatie door aandacht voor specifieke problemen die bij deze discriminatiegrond spelen.
- Discriminatie op de arbeidsmarkt: u kunt aangeven dat er momenteel een verdiepend onderzoek gestart wordt naar discriminatie van moslima's op de arbeidsmarkt.

Datum
12 december 2022

Onze referentie

Zie ook bijlage 2 voor verdere toelichting (factsheet aanpak moslimdiscriminatie).

- ✓
- b) Zij vragen uw steun om het vraagstuk met betrekking tot moslimdiscriminatie verder te brengen.
- U kunt hier positief op reageren.
- c) Ze adviseren een onderzoek te starten naar manifestaties van institutionele vooringenomenheid en de gevolgen hiervan in kaart te brengen als beginpunt van een werkagenda.
- U kunt aangeven dat er een onafhankelijk nationaal onderzoek¹ naar moslimdiscriminatie komt.
  - Dit onderzoek moet nog wel vormgegeven worden. U kunt aangeven dat u de jongeren hierbij wil betrekken, in welke vorm moet nog nader worden bepaald.
  - U kunt aangeven dat er op basis van de uitkomsten van het onderzoek gekeken wordt wat dit betekent voor bestaand en toekomstig beleid.
  - U kunt aangeven dat u het belangrijk vindt dat pijnpunten uit het heden te bespreken maar ook vooral in de toekomst te voorkomen. U kunt aangeven dat u denkt dat dit onderzoek hier een goed beginpunt voor kan zijn.
- d) Tevens adviseren ze om als overheid een kennis- en expertisenetwerk op te zetten met relevante organisaties met groot draagvlak die structureel worden betrokken bij het beleid van de overheid ten aanzien van onderwerpen die de moslimgemeenschappen raken. Hiervoor is het ook nodig dat de jongeren in contact komen met andere ministeries zoals OCW, BZK en JenV.
- alleen moslim?
of geloof breed?
- U kunt erkennen dat het belangrijk is dat er sprake is van goede vertegenwoordiging vanuit de islamitische gemeenschappen. U kunt aangeven dat u signalen opvangt dat onvoldoende sprake is van een brede vertegenwoordiging. U kunt aangeven dat u het interessant zou vinden als de jongeren met uw ambtenaren zouden verkennen hoe dit eruit zou kunnen zien.
- ✓

3. Aanwezigen

- De groep jongeren is hetzelfde als bij de vorige sessie. Dit zijn allen maatschappelijk actief, hoogopgeleide, betrokken jongeren in de leeftijd van 18 tot 30 jaar. Sommigen zijn aangesloten bij islamitische studentenverenigingen en anderen zijn vanwege hun affiniteit met het

¹ Tijdens de begrotingsbehandeling van SZW is een amendement (DENK) aangenomen waarin 250.000 euro beschikbaar wordt gesteld voor een onafhankelijk nationaal onderzoek naar moslimdiscriminatie.

onderwerp uitgenodigd. Deze groep vertegenwoordigt een grote groep moslimjongeren in de samenleving en geeft een stem aan hun ervaringen.

- Deze jongeren willen graag met ons verder samenwerken op thema's die hen en de samenleving raken. Ze hebben veel tijd geïnvesteerd in de bijeenkomsten en zijn zeer bereid verder met ons mee te denken.
- U wordt ambtelijk ondersteund door [redacted] (afdelingshoofd [redacted]) (coördinator en senior beleidsmedewerker [redacted]).
- In bijlage 3 vindt u een overzicht van de aanwezigen.

Datum
12 december 2022

Onze referentie
[redacted]

+DG als w SG?

4. Programma, uw rol en spreektekst

De opzet van het programma is als volgt:

- De gespreksleider is [redacted] heeft ook de eerdere sessie met jongeren gemodereerd. [redacted] zal de sessie openen met een korte toelichting op de avond (5 min).
- U heet daarna iedereen welkom en richt een kort openingswoord tot de aanwezigen. Hiervoor is een spreektekst voorbereid (bijlage 4).
- U nodigt de jongeren hierna uit voor de presentatie over de routekaart. Drie jongeren zullen hun persoonlijke verhalen delen in relatie tot de thema's die zijn opgenomen in de routekaart.
- Na de presentatie zal u wederom het woord gegeven worden om te reageren op de presentatie (lijn voor uw reactie in Toelichting onderdeel 1).
- Hierna is er ruimte voor het gesprek.
- Aan het einde van het gesprek zal de gespreksleider dit samenvatten en de afspraken benoemen.

Beslispunt: In de spreektekst is een zelfreflectie door SZW opgenomen over de onrechtmatig verkregen persoonsgegevens in het verleden. U kondigt hier aan dat SZW deze gegevens zorgvuldig en volgens de regels zal gaan verwijderen. Wij adviseren u dit in de spreektekst uit te spreken, maar u kan dit ook aan de directeur [redacted] overlaten.

- N.b. de jongeren willen een aantal foto's met u maken, ook zullen zij mogelijk een filmpje maken van de presentatie, hierop is positief geadviseerd door woordvoering.

Nadere toelichting: actuele ontwikkelingen en vervolg proces reflectiesessies

Actuele ontwikkelingen

Mogelijk komt een aantal recente ontwikkelingen terug in de bijeenkomst.

Media: 'Moskeeën wijzen gesprek met ministerie af':

- Op 5 januari verscheen een bericht in de media waarin aangegeven wordt dat 'honderden moskeeën een uitnodiging afwijzen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om 24 januari verder te praten over vermeende undercoveronderzoeken bij moskeeën.' Dit bericht is ten tijde van schrijven van deze nota verschenen op islamomroep.nl en nu.nl (bijlage 5).
- De [redacted] heeft eind december in het kader van de reflectiesessies met moslimgemeenschappen een uitnodiging gestuurd aan 22 moskeeën in

gemeenten die in de NRC-berichtgeving zijn voorgekomen. Het gaat dus niet om honderden moskeeën zoals wordt aangegeven.

- Dit heeft de [redacted] gedaan juist om deze moskeeën nadrukkelijk te betrekken bij het herstellen van vertrouwen, daar waar dit vertrouwen bij hen het meest geschaad is.
- De reflectiesessie op 24 januari is juist bedoeld om openheid te geven over onze rol en hoe we hiermee en hierna verder gaan.
- Er wordt in de berichtgeving gesproken over een werkplan dat vanuit de organisaties is gepresenteerd. Dit is ons niet bekend. We proberen momenteel te achterhalen om welk werkplan het gaat.

Datum

12 december 2022

Onze referentie

[redacted]

Informele scholing

- De aangekondigde aanpak op informele scholing in de brief 'Vrij en Veilig onderwijs' van de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs heeft geleid tot veel onrust binnen (islamitische) gemeenschappen culminerend in een aangifte door een groep moskeekoepels tegen minister Wiersma.
- Onze relaties binnen de moslimgemeenschappen spreken van twee gezichten van de overheid. Aan de ene kant wil de overheid het vertrouwen herstellen, aan de andere kant blijft er, door hen ervaren, stigmatiserend beleid gemaakt worden. Ook deze groep jongeren heeft in aanloop naar de sessie gevraagd in hoeverre SZW betrokken was bij de brief, omdat dit voor hen meeweegt in het al dan niet voortzetten van de gesprekken.
- De jongeren hebben aangegeven met OCW in gesprek te willen over het voorstel m.b.t. toezicht op informele scholing en de zorgen die dit voorstel losmaakt binnen de islamitische gemeenschappen. Op het moment van schrijven is het nog niet bekend of MPVO met hen in gesprek wil. U kunt aangeven dat u uw ambtenaren zal instrueren om de jongeren in contact te brengen met de ambtenaren van OCW.

Racisme bij ministerie Buitenlandse zaken

- Onlangs is het verkennende onderzoek naar racisme binnen het ministerie van Buitenlandse Zaken gepubliceerd. In het eindrapport is vastgesteld dat een grote groep medewerkers van BZ racisme ervaart. In dit rapport wordt ook expliciet racisme jegens moslims binnen BZ benoemd. Dit sluit aan bij de ervaringen van een aantal deelnemers aan de reeks reflectiesessies. Volgens een aantal deelnemers aan de reflectiesessies zijn veel overheidsorganisaties niet divers en inclusief genoeg, is er sprake van discriminatie en racisme en sijpelt dit vervolgens door in overheidsbeleid.

Vervolgproces reflectiesessies

- Over de aanleiding en het doel van de reflectiesessies bent u in de voorbereidende nota op de eerste sessie met jongeren reeds geïnformeerd.
- De reflectiesessies zijn inmiddels zo goed als volledig afgerond. Er hebben zeven sessies plaatsgevonden. Op moment van schrijven wordt contact gelegd met de moskeeën waarvan bekend is dat gemeenten onderzoeken door NTA heeft laten verrichten. Op 24 januari vindt deze sessie plaats.
- Op 7 december heeft voormalig SG SZW Loes Mulder het onderwerp kort aangekaart tijdens het SGO. Ze heeft benoemd dat de jongeren zich voelen als 'de 9/11 generatie'. De SG heeft voorgesteld door te spreken met in ieder geval OCW, VWS, BZK en JenV om deze generatie weer het gevoel te geven dat ze erbij horen. De noodzaak lijkt gevoeld te worden door de SG's en er lijkt ruimte te zijn voor interdepartementaal initiatief. De SG heeft [redacted]

verzocht verder contact te zoeken met de directies voor een vervolgesprek.
Dit gaan we doen.

- Als reactie op het eindrapport over de reflectiesessies bereidt de directie [REDACTED] een Kamerbrief voor. In deze Kamerbrief zult u, namens het Kabinet, reageren op dit rapport en concrete suggesties doen welke inspanningen de overheid zal leveren om het vertrouwen te herstellen en hoe we de samenwerking met de moslimgemeenschappen in de toekomst zullen gaan vormgeven. Ook is er in deze brief aandacht voor de ervaren stigmatisering, uitsluiting en discriminatie van moslims en hoe de overheid daarin kan handelen.

Datum
12 december 2022

Onze referentie
[REDACTED]

21/8 KE7
cc: SG
nie gegewe voor

Aan Minister van SZW

nota

Nota Minister bij kamerbrief 'Herstel vertrouwen overheid en moslimgemeenschappen'

TER BESLISSING

Datum
10 mei 2023

Onze referentie

Aanleiding

- De minister van JenV heeft op 26 oktober 2021 de Kamer een brief gestuurd waarin is aangekondigd dat SZW, namens het kabinet, naar aanleiding van berichtgeving in het NRC¹ van 15 oktober 2021 over onderzoeken naar (lokale) islamitische organisaties en personen binnen verschillende gemeenten² zal bezien welke lessen getrokken kunnen worden uit de gehanteerde werkwijze en suggesties doen voor de samenwerking met maatschappelijke partners.
- Op 16 december 2021 heeft Staatssecretaris Wiersma (SZW) de Tweede Kamer geïnformeerd namens het kabinet een proces te starten waarin het trekken van lessen en reflectie op de relatie en samenwerking tussen de overheid en moslimgemeenschappen centraal staat.
- Op 13 januari 2022 bent u geïnformeerd over het traject aangaande reflectie dat de Directie [redacted] zou vormgeven. Dit traject staat bekend als 'reflectiesessies overheid en moslimgemeenschappen'.
- Verder bent u op 12 oktober 2022 geïnformeerd over de onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens in opdracht van of door de directie [redacted] en het hierover ingewonnen advies van de Landsadvocaat (LA).³
- Ten slotte bent u in het Wetgevingsoverleg van 21 november 2022 gevraagd wanneer u de Kamer informeert over dit traject. U heeft toegezegd de Kamer in de loop van Q2 2023 hierover te informeren.

Bijlage(n)
2

Geadviseerd besluit

- U wordt gevraagd in te stemmen met de Kamerbrief (bijlage 1) over de reflectiesessies en het herstel van vertrouwen tussen de overheid en moslimgemeenschappen.
- U wordt gevraagd in te stemmen met het voorstel om burgers generiek te informeren over het verwerken van persoonsgegevens door SZW en geïnteresseerden de mogelijkheid te bieden om inzage in hun eigen gegevens te krijgen, zie kernpunt 2.

¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/10/15/undercover-naar-de-moskee-hoe-gemeenten-al-jaren-een-bedrijf-inhuren-om-heimelijk-islamitische-organisaties-te-onderzoeken-a4061964>

² Dit artikel ging over de zogenoemde 'krachtenveldanalyses' en de 'non-informed-consent' methodiek die in opdracht van gemeenten uitgevoerd zijn door het bureau 'Nuance door Training en Advies' (hierna: NTA).

³ Nota aan minister inzake afhandeling persoonsgegevens, 12 oktober 2022 (2022-0000214611).

Kernpunt 1 Kamerbrief

- In de brief schetst u:

- De primaire aanleiding voor de reflectiesessies was de berichtgeving over onderzoeken naar moskeeën door gemeenten. In het traject dat volgde, heeft u geconstateerd dat ook SZW vergelijkbare fouten heeft gemaakt. U geeft aan dat ondanks dat sprake was van zorgelijke ontwikkelingen in die periode, een periode waarin het veiligheidsperspectief domineerde, SZW anders had kunnen handelen.
- Een korte beschrijving van het verslag van Perron14.
- Uw waardering en erkenning voor de bijdrage en openheid van alle deelnemers. U betreurt dat Nederlandse moslims gevoelens ervaren van discriminatie en achterstelling, ook als gevolg van overheidsoptreden. U ziet het als uw taak om samen met de gemeenschappen proactief te werken aan een inclusieve samenleving waarin iedereen zich thuis voelt en op een gelijkwaardige manier wordt behandeld. U gaat in op de geleerde lessen. Het betreft o.a. het belang van wederzijds vertrouwen en het inbouwen van voldoende waarborgen en juridische kennis.
- Uw inzet als reactie op de geleerde lessen. Dat zal zich richten op het tegengaan racisme en discriminatie, bevorderen gelijkwaardige kansen en gezamenlijk werken aan sociaalmaatschappelijke vraagstukken. Hierbij zult u nauw optrekken met gemeenschappen die het betreft.

Datum

10 mei 2023

Onze referentie

Kernpunt 2 Gegevensverwerking

- Directie [ ] heeft de afgelopen jaren in het kader van haar werkzaamheden op het gebied van preventie radicalisering en problematisch gedrag persoonsgegevens verwerkt. Hiervoor had SZW niet de juiste juridische grondslag. Het betreft in voorkomende gevallen het vastleggen van naam en religieuze overtuiging soms in combinatie met woonplaats in beschrijvingen en duidingen in stukken.
- U bent op 12 oktober 2022 geïnformeerd over de verwerking van persoonsgegevens door directie [ ] en het advies van de LA inzake het informeren van betrokkenen over deze verwerking. Het uitgangspunt in de nota was dat SZW zich zal inspannen om betrokkenen persoonlijk te informeren over de verwerking van hun persoonsgegevens, tenzij er beletselen zijn. Hierbij noemt de LA enkele criteria in zijn advies.
- Bij het doorlopen van het proces dat leidt tot het informeren en vernietiging is gebleken dat voor een situatie als deze geen uitgekristalliseerd juridisch kader bestaat. Het wissen van persoonsgegevens als zodanig heeft weliswaar een plaats in de regelgeving, maar daarbij is ervanuit gegaan dat aan het wissen een verzoek van betrokkene ten grondslag ligt en niet – zoals in dit geval – dat het wissen ook ambtshalve zou kunnen geschieden. Dat betekent ook dat de opinies hierover uiteenlopen en een nogal subjectief karakter hebben.
- De afgelopen periode zijn de criteria in een werkgroep [ ] uitgewerkt. De werkgroep heeft onder andere gekeken naar:
  - De risico's van de verwerking voor de betrokkenen;
  - De eventueel geleden (materiele en immateriële) schade;
  - De juridische uitzonderingen t.a.v. het uitgangspunt persoonlijk informeren (geen betrouwbare adresgegevens, onevenredige inspanning om adresgegevens te achterhalen, veiligheid medewerkers);
  - Overige overwegingen, waaronder mogelijke aanspraak op schadevergoeding, mogelijke schade voor SZW of overige overheidsorganisaties, reeds lopende inzage en WOO-verzoeken.

welke

) dus goed in brief verleggen

Als op dat het nu niet ligt of nu vooral alleen SZW bezig

Bispr

- Deze complexe exercitie heeft ertoe geleid dat we vaststellen dat, ondanks het uitgangspunt om betrokkenen persoonlijk te informeren, de overige beletselen zwaarwegend zijn en dat het praktisch niet haalbaar is om alle betrokkenen persoonlijk te informeren.
- Het ambtelijk advies is daarom om te besluiten tot generieke communicatie middels de Kamerbrief inzake de reflectiesessies en betrokkenen niet persoonlijk te informeren. [redacted] zal de brief actief onder de aandacht brengen in haar netwerken om op die manier bekendheid te geven aan de verwerking en de mogelijkheid tot inzage. De functionaris gegevensbescherming kan zich ook vinden in deze lijn.
- Drie maanden na het verzenden van de Kamerbrief worden de persoonsgegevens vernietigd, dan wel gelakt wanneer er sprake is van archiefwaardige info. De werkgroep, bestaande uit [redacted] en [redacted] zal hier een procedure voor opstellen. De BVA en FG zullen om advies gevraagd worden ten aanzien van de procedure.
- Indien u instemt met de voorgestelde procedure zal [redacted] op korte termijn de Nationale Ombudsman informeren over dit proces. De Ombudsman heeft SZW na de berichtgeving in maart 2022 verzocht de persoonsgegevens en documenten (nog) niet te vernietigen, vanwege mogelijk onderzoek of WOO-procedures. [redacted] heeft de afgelopen 1,5 jaar geen verzoeken tot inzage/WOO-procedures die zien op dit dossier ontvangen.

Datum
10 mei 2023

Onze referentie
[redacted]

WOF!

BIJLAGE

A. Toelichting Kamerbrief

- Het verslag is een weergave van hetgeen in de negen sessies met deelnemers uit de Nederlandse moslimgemeenschappen is besproken. Tijdens deze gesprekken is gefocust op het herstellen van vertrouwen tussen de overheid en moslimgemeenschappen. Het bieden van ruimte voor emoties en grieven alsmede de erkenning van deze emoties en het besef dat deze veel verder reiken dan alleen de gebeurtenissen zoals beschreven in het NRC-artikel, stonden hierbij centraal. De gesprekken zijn in bredere zin gegaan over ervaren discriminatie, racisme en ongelijke behandeling van Nederlandse moslims, zowel in de samenleving als door de overheid.
- Deze sessies zijn extern begeleid en voorgezeten door communicatiebureau Perron14. De rapportage van Perron14 is onafhankelijk tot stand gekomen. In de sessies stonden ervaringen en emoties centraal. De rapportage is dus ook nadrukkelijk geen (feitelijk) onderzoek en niet onderbouwd met data of cijfers. Dit neemt niet weg dat er een rode draad uit de negen sessies te halen valt: Nederlandse moslims ervaren wantrouwen vanuit de overheid, en voelen zich vaak benadeeld in de omgang van de overheid met hen.
- Het traject rondom de reflectiesessies vormde aanleiding om ook stil te staan bij de rol van het ministerie van SZW richting de moslimgemeenschappen de afgelopen jaren.

Datum
10 mei 2023

Onze referentie
[redacted]

B. Toelichting Proces

- Met de bijgaande brief wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over dit reflectietraject, vormgegeven door SZW en uitgevoerd door het extern ingehuurde bureau.
- De ministeries van JenV (NCTV) en BZK (Directie [redacted]) en de NCDR hebben ambtelijk meegelezen op de kamerbrief. Hun commentaar is verwerkt. Financiën heeft gekeken naar de passage die raakt aan ervaren discriminatie door banken.
- De planning is om de brief voor te leggen in de CWIZO van 12 juni, gevolgd door de RWIZO van 27 juni, en de MR van 30 juni.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kamerbrief 'Herstel vertrouwen overheid en moslimgemeenschappen'	Commentaar M.SZW	
2	Rapportage Perron14 Reflectiesessies overheid en moslimgemeenschappen: werken aan herstel van vertrouwen (2022-2023)	Ter informatie	

Aan

Minister van SZW

nota

Nota II Minister kamerbrief reflectiesessies
moslimgemeenschappen

Aanleiding

- U heeft een eerdere nota ontvangen d.d. 10 mei 2023 voorzien van een exemplaar van het eindrapport van Perron14 en een eerste concept van de kamerbrief over de reflectiesessies en het herstel van vertrouwen tussen de overheid en moslimgemeenschappen.
- U heeft de brief voorzien van commentaar, waarna u een aangepast concept van de kamerbrief heeft ontvangen.
- Vervolgens heeft een gesprek tijdens de beleidsstaf van [REDACTED] op 20 juni 2023 plaatsgevonden. In dit gesprek is een aantal punten besproken, maar er was onvoldoende tijd om deze allemaal te bespreken.
- Middels deze nieuwe nota willen wij u 1) een derde versie van de kamerbrief aanbieden waarbij uw commentaar op de tweede versie verwerkt is, 2) ingaan op het uitgaan van de brief naar de Kamer en 3) de openstaande bespreekpunten toelichten.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd in te stemmen met het verzenden van de Kamerbrief aan de Tweede Kamer na het reces (zie toelichting onder 1).
- U wordt gevraagd kennis te nemen van de toelichting over de verschillende openstaande punten en akkoord te gaan met de verwerking van deze punten in de Kamerbrief (zie toelichting onder 2).
- U wordt gevraagd in te stemmen met de nieuwe versie van de Kamerbrief (bijlage 1).

Kernpunten

1) Verzending kamerbrief

Met het oog op de verzending van de kamerbrief zijn er twee opties: 1) zo snel mogelijk of 2) na de zomer.

1. Zo snel mogelijk (voor het reces):

TER BESLISSING

Datum
23 juni 2023

Onze referentie
[REDACTED]

Bijlage(n)
0

Dit zou betekenen dat de brief sowieso niet langs de MR zal gaan (er is geen RWIZO/CWIZO meer voor het reces).

Datum
23 juni 2023

Voordeel: De brief kan hiermee snel uit. U heeft in het wetgevingsoverleg van 21 november 2022 de Kamer toegezegd hen in de loop van Q2 2023 te informeren over de uitkomsten van dit traject, dit komt u na.

Onze referentie
[redacted]

Nadeel: Dit betekent wel dat de brief niet besproken kan worden met een aantal vertegenwoordigers van de deelnemende moslimorganisaties aan de reflectiesessies. Deze gesprekken¹ zijn namelijk gepland ná het reces. Daarnaast heeft communicatie geadviseerd om nog in gesprek te gaan met gemeenschappen en eventueel met gemeenten en/of andere belanghebbenden om de brief goed te laten landen. Hier zouden we het eerste deel van de zomer zorgvuldig de tijd voor kunnen nemen. Daarnaast geeft het [redacted] de mogelijkheid het juridische proces volledig vorm te geven (zie hieronder bij toelichting 2).

2. Brief uit na het reces:

Voordeel: de brief is dan nog steeds op tijd voor het commissiedebat inburgering en integratie van 27 september 2023. Ook geeft dit [redacted] de mogelijkheid de brief zorgvuldig af te stemmen met moslimorganisaties, gemeenten en binnen het Rijk. Interdepartementaal is de brief al afgestemd met BZK, de NCTV en de NCDR, tot en met directieureniveau.

Nadeel: dan komt u de toezegging richting de kamer (zoals hierboven omschreven) niet na. We zouden nog wel voor het reces een korte brief naar de Kamer kunnen sturen dat het traject enige vertraging heeft opgelopen en dat we hen in september hierover informeren.

Optie 2.A: uit na het reces maar **niet** langs de MR

Voordeel: de brief kan meteen uit nadat deze getoetst is bij verschillende organisaties. Dit verhoogt het draagvlak van de brief. De brief hoeft hiermee niet langs de verschillende voorportalen en kan bij de start van het nieuwe parlementaire jaar gelijk uit en is daarmee ruim op tijd voor het debat.

Nadeel: Dit ontnemt u, als verantwoordelijk Minister voor moslimdiscriminatie, de mogelijkheid de brief en de inhoud van het rapport te toetsen en onder de aandacht te brengen bij uw collega's. **Eenheid kabinetsbeleid**

Optie 2.B: uit na het reces maar **wel** langs de MR

---

¹ Er staat inmiddels een gesprek gepland op ambtelijk niveau op 10 juli 2023 met [redacted] (vertegenwoordiger van de [redacted], een grote groep moskeeën), hier kunnen we de brief agenderen. Op 14 augustus staat er een overleg gepland met [redacted], als landelijk vertegenwoordiger van de moslimgemeenschappen. Ook staat er op 12 juli 2023 een gesprek tussen u en de groep moslimjongeren gepland, ook is het een mogelijkheid hier de brief te agenderen.

Voordeel: Indien de brief behandeld moet worden door de MR, dan wordt de brief eerst aangeboden aan de voorportalen. Dit geeft de mogelijkheid de brief op hoog niveau interdepartementaal af te stemmen. De deadline voor aanlevering aan het ambtelijk voorportaal voor het reces is inmiddels gepasseerd. Dit betekent dat de brief pas tijdens de eerste CWIZO (28 augustus) RWIZO (12 september) en MR (15 september) van het nieuwe parlementaire jaar behandeld kan worden en dan ook verzonden kan worden.

Datum
23 juni 2023

Onze referentie
[REDACTED]

Nadeel: mogelijk loopt de brief hiermee meer vertraging op. We willen de brief snel uit doen met het oog op het debat van 27 september.

Ambtelijk advies: Gelet op het bovenstaande adviseert [REDACTED] om optie 2a te kiezen.

2) Toelichting openstaande punten

In uw commentaar op de brief van xxx j.l. heeft u bij een aantal punten aangegeven de wens te hebben ze te bespreken. In de beleidsstaf zijn een aantal punten besproken, maar niet allemaal. Hieronder een toelichting op de niet besproken punten. We horen graag of met de toelichting hieronder de bespreekpunten afgedaan zijn.

1. Two-way street: In de nieuwe versie hebben we twee extra zinnen toegevoegd. Namelijk onder 'reactie op verslag reflectiesessies' bij les 3 en in het slotwoord.
2. De afhandeling van persoonsgegevens: we hebben toegevoegd dat we opnieuw zorgvuldig hebben gekeken. De passage is ook iets herschreven om het nog duidelijker te maken. Wel heeft [REDACTED] in samenwerking met [REDACTED], de FG en ICT, nog enige tijd nodig om het proces vanaf inzageverzoek tot het daadwerkelijke wissen vorm te geven. Zo staat nog de vraag open hoe we praktisch omgaan met inzageverzoeken, welke deadline we in de brief opnemen (deze wordt aangepast aan het moment van verzending) hoe we de gegevens wissen op de verschillende servers (dus ook uit de back-ups) etc. Derhalve zou verzending in september ons de tijd geven dit zorgvuldig vorm te geven.
3. Welke gronden registratie discriminatie: men kan van antisemitisme en lhbtq+ discriminatie apart aangifte doen bij de politie. Dit kan niet van moslimdiscriminatie. [REDACTED] is samen met JenV, BZK en verschillende meldingsinstanties, waaronder de politie en ADV's, in gesprek hoe moslimdiscriminatie bij de verschillende meldingsinstanties beter en directer geregistreerd kan worden.
4. Moslimgemeenschappen en banken: u geeft aan het onderdeel over de moeilijkheden van de moslimgemeenschappen in relatie tot banken en het financiële verkeer wil bespreken. U heeft hier recentelijk ook over gesproken met ABN Amro en Nationale Nederlanden. Inmiddels is duidelijk dat de Minister van Financiën de aanwezigheid van discriminerende elementen in de aanpak van witwassen, financieren van terrorisme en fraude wil onderzoeken. Daarnaast heeft De Nederlandsche

Bank laten weten dat zij gaat onderzoeken of banken voldoende beheersmaatregelen nemen om discriminatie zoveel mogelijk te voorkomen.

Datum

23 juni 2023

Onze referentie

[Redacted]